

138. Tiistaina 16 päivänä marraskuuta 1993

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Vaaleja:

1) Eduskunnan oikeusasiamiehen vaali 4075

Kolmas käsittely:

2) Ehdotus laiksi lääninoikeuslain muuttamisesta ja 10 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 4076

Hallituksen esitys n:o 144
Lakivaliokunnan mietintö n:o 15

3) Ehdotukset laeiksi jakolain muuttamisesta sekä eräiden muiden asioiden käsittelyä maa- ja metsätalouden lakien muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 189
Lakivaliokunnan mietintö n:o 16

4) Ehdotukset laiksi metsästyslain muuttamisesta 4077

Hallituksen esitys n:o 245
Lakialoite n:o 41
Maa- ja metsätalouden valiokunnan mietintö n:o 20

5) Ehdotus opintokeskuslaiksi ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 119
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 15

6) Ehdotukset jätelaiksi, laiksi ympäristölupamenettelylain muuttamisesta sekä laiksi pakkausten jätehuollosta ja valmistamisesta ja laiksi jätehuoltolain 1 §:n muuttamisesta 4077

S.

Hallituksen esitys n:o 77
Lakialoite n:o 61/1991 vp
Toivomusaloitteet n:ot 1681, 1682, 1734, 1735 ja 1774/1991 vp sekä 366 ja 371/1992 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 11

7) Ehdotus laiksi rakennussuojelulain muuttamisesta 4080

Hallituksen esitys n:o 241
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 12

Toinen käsittely:

8) Ehdotukset laeiksi Suomen Hallitusmuodon, valtiopäiväjärjestyksen sekä valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 317/1992 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen käsittely:

9) Ehdotus laiksi yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 269
Lakivaliokunnan mietintö n:o 18

S.

	S.		S.
10) Ehdotukset laiksi konkurssisäännön muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi	4080	17) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain 12 §:n ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n muuttamisesta	4083
Hallituksen esitys n:o 216 Lakivaliokunnan mietintö n:o 19		Hallituksen esitys n:o 249 Sosiaali- ja terveystalokunnan mietintö n:o 34	
11) Ehdotus laiksi vesilain muuttamisesta	,,	18) Ehdotus laiksi vientitakuulain 3 §:n muuttamisesta	,,
Hallituksen esitys n:o 188 Lakivaliokunnan mietintö n:o 20		Hallituksen esitys n:o 260 Talousvaliokunnan mietintö n:o 41	
12) Ehdotukset laeiksi elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä ja markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta	,,	19) Ehdotus laiksi laivanrakennus- tai laivanvarustamatoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta	,,
Hallituksen esitys n:o 39 Toivomusaloite n:o 5 Lakivaliokunnan mietintö n:o 21		Hallituksen esitys n:o 262 Talousvaliokunnan mietintö n:o 42	
13) Ehdotus laiksi sokeriverosta annetun lain 4 ja 12 §:n muuttamisesta	4081	20) Ehdotus laiksi ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakauksista ja vientitakuista annetun lain 1 a ja 5 §:n muuttamisesta	,,
Hallituksen esitys n:o 222 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 55		Hallituksen esitys n:o 261 Talousvaliokunnan mietintö n:o 43	
14) Ehdotus laiksi väestönsuojelulain muuttamisesta	,,	21) Ehdotus laiksi matkailun edistämiskeskuksesta annetun lain 3 §:n kumoamisesta	,,
Hallituksen esitys n:o 192 Hallintovaliokunnan mietintö n:o 18		Hallituksen esitys n:o 263 Talousvaliokunnan mietintö n:o 44	
15) Ehdotus laiksi kuntien valtionosuuslain 18 §:n muuttamisesta	,,	Pöydällepanoa varten esitellään:	
Hallituksen esitys n:o 242 Hallintovaliokunnan mietintö n:o 19		22) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 53 hallituksen esityksen johdosta lisävaltuuksien antamisesta asunto-olojen kehittämisrahastolle lainanottoon vuonna 1993 (HE 220)	,,
16) Ehdotus laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	,,	23) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 54 hallituksen esityksen johdosta valtion asuntorahaston lainanottovaltuuksista vuonna 1994 (HE 128)	,,
Hallituksen esitys n:o 153 Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 16			

24) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksestä laiksi korkeakoululaitoksen kehittämiseksi annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 149) 4083

25) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen esityksestä laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1994 perittävästä maksusta (HE 252) 4084

26) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 36 hallituksen esityksestä laiksi työterveyshuoltopalvelujen lisäksi järjestettävien avosairaanhoidon lääkäripalvelujen väliaikaisesta vuosimaksusta ja laiksi sairausvakuutuslain 29 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 265) ..... ”

27) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 37 hallituksen esityksestä laiksi sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamisesta ja hallituksen esityksestä laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta (HE 314/1992 vp ja HE 251) ..... ”

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Andersson, Biaudet, Hautala, Korkea-oja, Kuuskoski, Kääriäinen, Laukkanen V., Lehtinen, Lipponen, Markkula, Ollila, Pietikäinen S., Polvi, Rehn E., Riihijärvi, Savolainen, Takala, Vanhanen ja Viljamaa.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Vanhanen ja Ollila.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi ed. E. Rehn sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Andersson, V. Laukkanen, Lehtinen, Polvi, Riihijärvi ja Savolainen, tästä ja huomisesta päivästä sairauden vuoksi ed. Viljamaa, virkatehtävien vuoksi ed. Hautala sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat

S. Korkea-oja ja Kuuskoski, tämän kuun 19 päivään sairauden vuoksi ed. Takala, virkatehtävien vuoksi ed. S. Pietikäinen ja yksityisasioiden vuoksi ed. Lipponen sekä tämän kuun 26 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Markkula.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 12 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 278—282, jotka nyt on edustajille jaettu.

Valtioneuvoston kertomus päihdeolojen kehityksestä vuonna 1992

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 5 päivästä on eduskunnalle saapunut valtioneuvoston kertomus eduskunnalle päihdeolojen kehityksestä vuonna 1992. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 543, 545—548, 551, 553 ja 556. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. M ä k i - H a k o l a : Rouva puhemies! Ilmoitan, että suuri valiokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan oikeusasiamiehen vaali

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on eduskunnan oikeusasiamiehen valitseminen nelivuotiskaudeksi 1994—1997.

Hallitusmuodon 49 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamieheksi on valittava eteväksi laintuntijaksi tiedetty henkilö ja vaali on toimitettava siinä järjestyksessä kuin eduskunnan puhemiehen vaalista on säädetty.

Vaali toimitetaan umpilipuun noudattamalla työjärjestyksen 45 ja 46 §:n säännöksiä. Huomautan, että äänestyslipuissa saa olla ainoastaan valittavan nimi ja tarvittaessa ammatti niin selvästi ilmaistuna, ettei epätietoisuutta henkilöstä, jota on tarkoitettu, voi syntyä. Säännösten vastaisesti täytetty vaalilippu hylätään. Vaali toimitetaan kahta uurnaa käyttäen. Edustajat tuovat äänestyslippunsa uurnaan siinä järjestyksessä kuin heidän nimensä on huudettu.

Vaalitoimituksessa avustamaan pyydän seuraavat edustajat: Alaranta, Luttinen, Louvo ja Laine.

Vaalitoimitus alkaa.

Ed. Vanhanen merkitään läsnä olevaksi.

Ensimmäinen varapuhemies:
Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet Söderman 157 ääntä, Pirkko K. Koskinen 2 ääntä sekä Juhantalo ja Seppo Pelttari kumpikin yhden äänen. Lisäksi on jätetty 13 tyhjää vaalilippua sekä vaaliliput, joihin on merkitty nimet Antero Kekkonen ja Mikko Pesälä, mutta kun tämän nimisten henkilöiden ei voida katsoa täyttävän Hallitusmuodon 49 §:n 1 momentin edellyttämää kelpoisuusehtoa, on sanotut liput hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies:
Kun nykyinen oikeusasiamies, oikeustieteen lisensoija Jacob Söderman on saanut äänestyksessä 157 hyväksytyä ääntä eli ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, hänet on valittu eduskunnan oikeusasiamieheksi nelivuotiskaudeksi 1994—1997.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunta päättäneen saattaa nyt toimitetun vaalin tuloksen hallituksen tietoon.

Hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi lääninoikeuslain muuttamisesta ja 10 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 144

Lakivaliokunnan mietintö n:o 15

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laeiksi jakolain muuttamisesta sekä eräiden muiden asioiden käsittelyä maa- ja metsäoikeudessa koskevien lakien muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 189

Lakivaliokunnan mietintö n:o 16

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Kun olen aikaisemmin useaan kertaan maininnut jakolain käsittelyjen yhteydessä erästä ongelmasta, niin teen sen jälleen kerran, jotta siihen saataisiin jotakin parannusta.

Jokin aika sitten lailla hoidettiin se asia, että etäiset niittypalstat, jotka olivat toisen kylän alueella, voitiin tietyllä tavalla yhteiskunnan toimesta haluttaessa liittää läheisiin tiloihin, joille niistä on käytännön hyötyä. Tällä oli historiallinen perusta, että nämä niittypalstat olivat jääneet toisiin kyliin. Kuitenkin ongelma, josta olen monta kertaa puhunut, ovat jakokunnan omistamat rantamaat, jotka ovat paljastuneet veden laskiessa veden alta ja jotka ovat monillaakin rantaosuuksilla hyvin mittavia ja merkittäviä. Kun niistä ei ole tehty jakotoimitusta yhteiskunnan taholta, ne estävät mm. kaavoituksen tai monta kertaa haittaavat sitä vuosikau-

palla eteenpäin, ennen kuin jakokunnalta on maanomistaja voinut lunastaa nämä maat itselleen, mikä on välttämätöntä kaavoituksen toimeksittämiseksi.

Toivoisin, että kun jakolakiä tulevaisuudessa jälleen käsitellään, sitä muutetaan, myös tältä osin ryhdyttäisiin toimenpiteisiin, että tietyllä tavalla omistamattomat maat tulisivat sellaisten halukkaiden maanomistajien haltuun, joille ne ovat välttämättömiä mm. rannan käytön ja kaavoituksen osalta, tietysti lunastuksen kautta, mutta siihen tarvitaan tiettyä lainsäädäntöä jakolain muutoksella.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset laiksi metsästyslain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 245

Lakialoite n:o 41

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hyökkämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus opintokeskuslaiksi

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 119

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 15

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset jätelaiksi, laiksi ympäristölupamennettelylain muuttamisesta sekä laiksi pakkausten jätehuollosta ja valmistamisesta ja laiksi jätehuoltolain 1 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 77

Lakialoite n:o 61/1991 vp

Toivomusaloitteet n:ot 1681, 1682, 1734, 1735 ja 1774/1991 vp sekä 366 ja 371/1992 vp

Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 11

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista. Toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Vihreän eduskuntaryhmän edustaja ympäristövaliokunnassa Heidi Hautala on tänään virkatehtävän vuoksi saanut vapautuksen istunnosta, joten si- ja istan häntä tässä kolmannessa käsittelyssä, jossa enää on jätelain osalta kysymys eduskunnan tahdon määrittämisestä tiettyihin siinä vielä avoimiksi jääneisiin kysymyksiin. Lakiesitys tulee, sikäli kuin voin ymmärtää, suurella yksimielisyydellä ja hyvin perustellusti hyväksytyksi.

Sanotaan, että jokainen sukupolvi kehittää itselleen oman lainsäädännön. Suomalainen lainsäädäntötempo on siinä määrin hidas, että yleensä se sukupolvi, joka sen lainsäädännön saa valmiiksi, siirtyy passiiviväestöön ja seuraava sukupolvi joutuu ensi töikseen muuttamaan mielei-

sekseen edelliseltä sukupolvelta perimäänsä lainsäädäntöä.

Jätelainsäädännön osalta tilanne ei ole kaikkein onneksi näin. Lain uudistuksen tempo on ollut itse asiassa aika nopea. Nyt hyväksyttävä jätelaki kumoaa vuodelta 1978 olevan jätehuoltolain. Jo tuon jätehuoltolain säätäminen oli aika vaativa lainsäädäntötyö. Siinä oli perusteellinen valmistelu. Tyypillistä on, että se valmisteluvaihe kesti melkein kymmenen vuotta, ennen kuin tavallaan saatiin lävitse ajattelu, että jäte on jotain sellaista, joka vaatii todella käsittelyä ja siihen täytyy paneutua, se on yhteiskunnallinen ongelma yhtä lailla kuin se on myös yhteiskunnallinen resurssi.

Nyt käsillä oleva esitys on valmisteltu aika paljon nopeammassa tahdissa. Niin kuin tuolla näkyy, niin vuonna 90 on aloitettu työryhmävalmistelu ja nyt jo olemme näin pitkällä.

Tavallaan jätehuollossa perusajatushan, joka tämän lakiesityksen myötä kristallisoituu, on, että kaatopaikalle on äärettömän korkeat pääsyvaatimukset. Kaatopaikalle voidaan hyväksyä tuotavaksi vain sellainen tuote, sellainen jäte, jota ei millään muulla tavalla voida hyödyntää. Tämä on se todella merkittävä muutos, joka muutaman viime vuoden aikana on koko tavaratuotannossa, pakkaus käsittelyssä ja myös jätehuollossa saatu ajettua lävitse ja nyt se puukeutuu lain muotoon.

Ympäristövaliokunnan mietinnössä on kaksi ponsilausemaa, jotka tulevat, kun lakiesitys yksimielisesti hyväksytään, automaattisesti valtioneuvostoa velvoittaviksi eduskunnan tahdonilmaisuuksi. Toinen on hyvin tärkeä ydinjätettä koskeva kannanotto, jonka jo valiokunnan puheenjohtaja edellisessä käsittelyssä esitteli. Ed. Seppänen kertoi, että Suomen tavoitteena tulee olla integraationeuvotteluissa, että voimme edelleen vapaasti harkita, sallimmeko ydinjätetuonin maahan vai ei.

Toinen valiokunnan ponsista koskee sitä, että hallituksen on kiireellisesti valmisteltava ja annettava eduskunnalle esitys erityisen vakuutus- tai rahastojärjestelmän luomisesta ympäristövahinkojen korvaamista varten. Tämä on ollut aikaisemminkin eduskunnan käsittelyssä. On hyvä, että se nyt tulee yksimielisesti hyväksytyksi. Kun kemikaalilain muutosta ehkä vuosi sitten täällä käsiteltiin, silloin vielä eduskunta valitettavaa kyllä hallituspuolueiden, jotka ilmoittautuvat mielellään vastuunkantajiksi, äänin hylkäsi tällaista rahastoa koskevan ponsilauseuman. Sehän on tullut ajankohtaiseksi pohjavesiongelmissa, joista esimerkiksi Hausjärvellä on saatu kokemuksia ja Uudellamaalla muuallakin. On kemi-

kaalialan laitoksia, jotka ovat vuosia sitten, ehkä vuosikymmeniäkin sitten lopettaneet toimintansa mutta joiden ympäristöongelmat, suoraan kun sanotaan ympäristöerikokset, paljastuvat jo kaikkien vanhentumisaikojen mentyä ja sitä kautta usein aika vaikeassa taloudellisessa tilanteessa oleva kunta joutuu kantamaan koko sen taloudellisen vastuun, joka tällaisen ympäristön siivoamisesta aiheutuu. Nyt tällä ympäristövaliokunnan yksimielisellä ponnella vihdoinkin tällainen rahasto saadaan aikaan.

Sinänsä esityksestä ja valiokunnan mietinnöstä näkyy, että tämä lainsäädäntö on monessa mielessä hyvin myönteinen tulos integraatiosta. Tavaratuotanto, tavarakuljetus, tavaravaihdanta ja sitä kautta myös jätteet ovat aika kansainvälisiä ja se tietysti tekee ymmärrettäväksi, että myös Euroopan liiton tai Euroopan unionin, mikä sitten onkaan oikea termi, piirissä on tätä valmisteltu.

Ympäristövaliokunnan mietintö ei ollut yksimielinen. Vihreiden edustaja Heidi Hautala esitti lakiin säännöksiä, jotka olisivat täsmentäneet vielä kestävän kehityksen periaatetta, mahdollisimman vähän jätteen tuottamisen periaatetta, luonnonvarojen järkevän käytön periaatetta, mutta valitettavasti vielä tämän lakiesityksen toisessa käsittelyssä ne tulivat hylätyiksi jäaden tietysti odottamaan uutta jätelakia tai jätelain uudistamista.

Ed. Hautala on eriyvässä mielipiteessään ympäristövaliokunnan mietintöön ottanut esille vielä jätemaksujärjestelmän. Sen ajatuksena on, että jätteiden tuottaminen ja niiden hyödytön hävittäminen kaatopaikalla tulee kalliiksi ja vältettäväksi vaihtoehdoksi. Ed. Hautalan vastalauseessa viitataan siihen, että tällainen jätemaksujärjestelmä on Tanskassa ollut jo yli kuusi vuotta käytössä. Se on myös Ranskassa, Itävallassa samoin kuin Ruotsissa, Norjassa ja Saksassa käytössä. Itse asiassa enemmistö niistä maista, joihin me talousjärjestelmältämme, yhteiskuntajärjestelmältämme ja miksei myös mentaliteetiltämmekin ja tietysti tavaratuotannolta ja jätteiden tuottamisen osalta samaistumme, on ottanut tällaisen maksujärjestelmän käyttöön.

On valitettavaa, että valiokunnassa tämä ei saanut enemmistön kannatusta, minkä vuoksi, arvoisa puhemies, ehdotan, että eduskunta hyväksyisi ympäristövaliokunnan mietinnön vastalauseeseen sisältyvän lausuman, joka kuuluu: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtion jätemaksujärjestelmän ottamiseksi käyttöön mahdollisimman pian."

Ed. Hassi: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Nikulan ehdotusta siitä, että ed. Hautalan vastalauseeseen sisältyvä ponsiesitys hyväksytäisiin.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Kannatan minäkin tuota edellyttämispontta. Muutama näkökohta vielä tämän asian tueksi.

Tämä hallituksen esitys ja valiokunnan mietintökin ovat sinänsä ihan vallankumouksellisia asiakirjoja. Niissähän siirrytään kunnallisella tasolla ihan uuteen jätehuoltokulttuuriin. Mutta tämä asia ei saa jäädä tähän. Tarvitaan välttämättömästi se seuraava aste, ja se on valtion velvollisuutena olevan uudelleenkäyttäjärjestelmän käynnistäminen. Tietysti voitaisiin tällaisena markkinataloushuuma-aikana odottaa, että markkinavoimat hoitaisivat tämän asian, mutta tämä on turha odotus. Tästä ei sellaista suurta bisnestä hetkessä synny. Näin ollen jäljelle jää vain se vaihtoehto, että läntisissä markkinatalousmaissakin tämän asian hoitaa valtioinstiutio. Siihen tähtää ed. Hautalan ehdottama ja äsken ed. Nikulan lukema ponsi.

Sen tausta on hyvin yksinkertainen. Se liittyy aineen kiertokulkuun luonnossa. Itse ympäristönsuojeluakaan ei tarvittaisi lainkaan, jos aine kiertäisi luonnossa sen normaalin kiertokulkujärjestelmän mukaan. Ympäristönsuojelu tulee tarpeelliseksi siinä tilanteessa, että tuo kiertokulku on häiriintynyt. Kun se nyt meidän kulutusyhteiskunnassamme on häiriintynyt, tarvitaan aktiivisia toimenpiteitä häiriöiden poistamiseksi, elikkä raaka-aineen elinkaariajattelu pitää läpäsiperiaatteella saada yhteiskunnassa läpi.

Arvoisa puhemies! Tein tätä koskevan kirjallisen kysymyksen tuossa kuukausi sitten. Siihen kunnianarvoisa valtiovarainministeri vastasi viime viikolla ja suureksi yllätyksekseni, sanon sen suoraan, asettui aika tavalla selvästi tukemaan tämän laatuista ajattelua, elikkä tässä ollaan oikealla tiellä. Vastauksessaan ministeri kävi läpi ulkomaisia esimerkkejä ja katsoi, että ne kaikki viittaavat oikeaan suuntaan, siihen, että tässä tulisi edetä juuri tällä tavalla. Jos tähän päästäisiin, se saattaisi erään saksalaisen esimerkinkin mukaan merkitä sitä, että jopa parissa vuodessa päästäisiin kaatopaikkakertymän vähentymiseen noin 40 prosentilla, ja sitten vastaavasti, kun hoidetaan tämä uudelleenkäyttäjärjestelmä, niin myöskin saadaan se vaikutus aikaiseksi, että raaka-ainemarkkinoille tulee uudelleenkäyttöeriä.

Toisin sanoen tässä on nyt kakkosvaiheen käynnistämisestä kysymys, ja toivon hartaasti,

että mahdollisimman moni edustajista olisi tämän ponnen takana.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää huomiota siihen, että tähän valiokunnan mietintöön sisältyy perustelulausuma, jonka mukaan me emme ole tällä hetkellä tyytyväisiä siihen vakuutukseen, että ydinjätteiden tai käytetyn ydinpolttoaineen tuonti olisi pystytty estämään EY-maista Suomen mahdollisen EY-jäsenyyden oloissa. Sitä varten olemme lisänneet valiokunnan mietintöön perustelulausuman, jossa kiinnitämme tähän asiaan huomiota.

Haluamme, että tämä asia hoidetaan neuvotteluissa nykyistä paremmin, eli katsomme, että neuvottelujen ei tule tältä osin olla päätyneitä. Jos hallitus sanoo, että neuvottelut ovat tältä osin päätyneet, hallitus ei toteuta eduskunnan asettamaa neuvottelutavoitetta tai ympäristövaliokunnan tästä esittämää tahtoa. Toinen mahdollisuus on, että asiasta säädetään laki. Ympäristövaliokunta yksimielisessä lausumassaan haluaa antaa hallitukselle jomman kumman mahdollisuuden vaikuttaa tähän asiaan. Mutta nykyinen tilanne ei ole tyydyttävä, se on tämän lausuman perustena.

Toivomme, että koko eduskunta heräisi siihen ajatukseen, että mahdollisen EY-jäsenyyden oloissa, jos mitään ei nyt tehdä, Suomeen on mahdollista tuoda tavara kaupan vapauden nimissä käytettyä ydinpoltoainetta muista maista.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Nikula ed. Hassin kannattamana ehdottanut vastalauseeseen sisältyvän perustelulausuman hyväksymistä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Nikulan ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies:
Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 61. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy ympäristövaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi rakennusuojelulain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 241
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 12

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Poisto päiväjärjestyksestä

Ensimmäinen varapuhemies:
Päiväjärjestyksestä poistetaan 8) asia.

9) Ehdotus laiksi yhdyskuntapalvelun kokeilemisestä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 269
Lakivaliokunnan mietintö n:o 18

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset laiksi konkurssisäännön muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 216
Lakivaliokunnan mietintö n:o 19

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 19.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ed. Ollila merkitään läsnä olevaksi.

11) Ehdotus laiksi vesilain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 188
Lakivaliokunnan mietintö n:o 20

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 20.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotukset laeiksi elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä ja markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 39
Toivomusaloite n:o 5
Lakivaliokunnan mietintö n:o 21

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotus laiksi sokeriverosta annetun lain 4 ja 12 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 222
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 55

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 55.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotus laiksi väestönsuojelulain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 192
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 18

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Ehdotus laiksi kuntien valtionosuuslain 18 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 242
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 19

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 19.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

16) Ehdotus laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 153
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 16

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelu:

Ed. Astala: Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä oleva lakiesitys kuuluu siihen sarjaan, jolla lakisääteisten menojen katteeksi käytetään veikkausvoittovaroja. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia siten, että veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen käyttö kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain mukaisiin valtionosuuksiin ja avustuksiin olisi mahdollista myös vuonna 1994. Hallituspuolueet aikovat siis jatkaa veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen uusjakoa, niiden siirtämistä valtion lakisääteisten menojen katteeksi.

Hallituspuolueet pitävät esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena lyhyen kaavan mukaisesti. Minkäänlaista ilmaisua ei mietinnössä ole siitä, että edes ensi vuonna palattaisiin normaaliin käytäntöön veikkausvoittovarojen jaossa. Vaara on siis suuri, että tätä poikkeuskäytäntöä jatketaan vielä 1995 ja siitä sitten vähitellen tuleekin pysyvä menettely. Näinhän se taitaa käydä, ainakin mikäli tämä hallitus vielä tässä kovin kauan istuu.

Eduskunta päätti vuoden 1993 budjettia hyväksyessään, että normaaliin käytäntöön palataan vuonna 1994. Siis veikkausvoittovarojen jaossa palataan normaaliin käytäntöön. Vasemmistoliitto, kuten myös SDP:n ja vihreiden ryhmä, on käytännössäkin tämän ponnen kannalla. Siksi me tulemme ehdottamaan lain kolmannessa käsittelyssä hallituksen esityksen 153 hylkäämistä.

Lisäksi, arvoisa puhemies, haluan vielä puuttua nuorisokasvatustyön tämän päivän ja tulevan toiminnan edellytyksiin. Kun lakimuutoksella siis halutaan viedä esimerkiksi nuorison vapaaehtoistoiminnalta varoja muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on alunperin tarkoitettu, tekee valtio todellisen karhunpalveluksen vapaaehtoisryhmille, jota käytännön nuorisotyö etupäässä on. Erityisesti laman aikana tulisi toimia täysin päinvastoin, jotta lapsille ja nuorille voitaisiin tarjota toiminta- ja harrastusmahdollisuuksia silloin, kun vanhempien mahdollisuudet ostaa näitä palveluita ovat supistuneet, ja näinhän tänä päivänä on todella tilanne.

Esimerkkinä em. epäterveestä linjasta ja sen seurauksista on mm. vuosi 1993, siis kuluva vuo-

si, jolloin valtion jakamista nuorisomäärärahoista valtakunnallisille varhaisnuorisojärjestöille ja niiden piirijärjestöille supistettiin 15 prosenttia. Vuoden 1994 aikana on suunnitelmissa tehdä vielä 6 prosentin supistukset.

Ihmeteltävää on myös se, että vuoden 93 määrärahoja jaettaessa hallitus leikkasi erikoisen suurella kädellä joidenkin vasemmistolaisten järjestöjen avustuksia. Esimerkiksi SDPL:n ja sen piirijärjestöjen toiminta-avustuksia leikattiin peräti 44 prosenttia, siis peräti 44 prosenttia, kun vastaavan suuruiset järjestöt menettivät edellisen vuoden avustuksen tasostaan ainoastaan nuorisomäärärahojen kokonaismäärän pienenemisen verran tai jopa vähemmän. Kun valtionavustus maksettiin vielä ennakkona edellisvuoden tason suuruisena vähennettynä 15 prosentilla toukuun loppuun asti, oli lopullisesta avustummäärästä käytetty jo yli 60 prosenttia, kun tieto leikkauspäätöksestä tuli järjestölle.

Missään vaiheessa ei ole pystytty kuitenkaan osoittamaan, että SDPL:n toiminta olisi pudonnut. Päinvastoin sen toiminta on ollut koko ajan noususuuntainen. Missään tiedoissa, mitkä ovat olleet em. päätöksen pohjana, ei ole näytetty toteen, että SDPL:n toiminta olisi kolmen viimeisen vuoden aikana romahtanut tai että järjestön toiminta olisi jollakin tavalla päätöstä tehtäessä käytettyjen asiakirjojen valossa oleellisesti vähäisempää kuin muiden toiminta. Tämän järjestön mielestä päätöstä tehtäessä ja jo sitä valmisteltaessa on rikottu hallinnon päätöksentekoa sitovia oikeusturvaperiaatteita, objektiivisuusperiaatetta, tarkoitussidonnaisuuden periaatetta ja yhdenvertaisuusperiaatetta. Tässä tapauksessa on selvästi kyse poliittisesta syrjinnästä ja sitä mieltä järjestö itsekkin on. Se on erittäin vakava kannotto.

Me olemme kyllä tietenkin tietneet, että hallitus ja opetusministeriökin kykenevät erinomaisesti myöskin poliittiseen syrjintään. Siihen ovat syyllistyneet entisetkin hallitukset jossain määrin. Mutta se, että tämä hallitus ja opetusministeriö tekevät sen varhaisnuorten järjestön kohdalla, siis lasten kohdalla, on täysin anteeksiantamaton. Tämä asia tulisi todella korjata.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Kun sivistysvaliokunta ja myös eduskunta käsit-

telivät kulttuuripoliittista selontekoa, siinä yhteydessä otettiin kantaa, että palataan veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen käytössä normaaliin käytäntöön. On valitettavaa, että nykyinen hallitus ei ole toteuttanut valiokunnan eikä myöskään eduskunnan tahtoa. On ihmeellistä, että näin voidaan tänä päivänä menetellä.

Toteankin vielä sen liittyen ed. Astalan puheenvuoroon, että kun elämme vaikeissa olosuhteissa taloudellisesti ja kun työttömyystilanteemme on erittäin ongelmallinen erityisesti nuorten kohdalla, niin tämän johdosta varhaisnuorisojärjestöjen toimintaa tulisi tukea entistä paremmin ja tehokkaammin. Olisi tosiaankin hyvä, jos hallitus vihdoin viimein huomaisi nämä seikat, että tänä päivänä tarvitaan järjestöjen toimintaan tukea myös valtion tukimuodoin, koska kunnilla on erittäin vähän määrärahoja.

Totean, että kun nuorisomäärärahoja on jaettu, niissä on toteutunut tietynlainen poliittinen syrjintä. Tällä hetkellä Pioneerien ja Nuorten Kotkien kohdalla asia on korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Toivoisin, että tällaista poliittista syrjintää ei tapahtuisi.

Lain kolmannessa käsittelyssä tulemme tekemään hylkäysehdotuksen.

Ed. Hacklin: Arvoisa puhemies! Haluan vielä tämän lakiesityksen kohdalla todeta, että 100 miljoonaa markkaa, jotka nyt esitetään veikkaus- ja raha-arpajaisten voittovaroista budjetin yleiskatteeksi, on suoraan pois nuoriso-, liikunta- ja kulttuurijärjestöjen vapaaehtoisesta ja omaehtoisesta työstä.

Eriyisesti haluan todeta sen, että kun hallitus omilla toimenpiteillään on leikannut ja on edelleen leikkaamassa kuntien valtionosuuksia, niin kunnatkaan eivät pysty näitä järjestöjä tukemaan. Monessa kunnassa nimenomaan nuoriso- ja liikuntatoimi on ajettu alas. Olisi ollut todella tärkeää palauttaa raha-arpajaisten ja veikkausvoittovarojen käytössä normaali tilanne, niin että nämä 100 miljoonaa markkaa olisivat edellä mainittujen järjestöjen ja harrastustoiminnan käytössä.

Mainitsen vielä sen, että budjetin lähetekeskustelussa tämä toive oli hyvin yleinen ja se on myös kulttuuripoliittisen selonteon yksimielisenä pontena.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

17) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain 12 §:n ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 249
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 34

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 34.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Ehdotus laiksi vientitakuulain 3 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 260
Talousvaltiokunnan mietintö n:o 41

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaltiokunnan mietintö n:o 41.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

19) Ehdotus laiksi laivanrakennus- tai laivanvarustamatoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiotakuuksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 262
Talousvaltiokunnan mietintö n:o 42

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaltiokunnan mietintö n:o 42.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Ehdotus laiksi ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiotakuuksista ja vientitakuusta annetun lain 1 a ja 5 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 261
Talousvaltiokunnan mietintö n:o 43

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaltiokunnan mietintö n:o 43.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

21) Ehdotus laiksi matkailun edistämiskeskuksista annetun lain 3 §:n kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 263
Talousvaltiokunnan mietintö n:o 44

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaltiokunnan mietintö n:o 44.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

huomiseen täysistuntoon:

22) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 53 (HE 220)

23) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 54 (HE 128)

seuraavaan täysistuntoon:

24) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 17 (HE 149)

25) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 35
(HE 252)

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysis-
tunto on tänään kello 15.25.

26) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 36
(HE 265)

Täysistunto lopetetaan kello 15.16.

27) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 37
(HE 314/1992 vp ja HE 251)

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen